

EENS

ONEENS

Ophokken van pluimvee is symboolpolitiek

De onderbouwing van de maatregel is onvoldoende helder. En de grote zichtbaarheid maakt het zeker tot symboolpolitiek. We zien opgehokte troetelduifjes op het journaal, terwijl we allemaal weten dat het onzin is: we doen het voor de beelden op tv. De rol van trekvogels in de verspreiding van dierziekten is bovendien veel kleiner dan de rol van diertransporten.

Mensen die hun hobbydieren bij een dierziekte-uitbraak verstoppen moeten zwaar worden gestraft

Regels moeten worden nageleefd. Een virus maakt geen onderscheid tussen hobbydieren en productiedieren; voor de veehouderij gelden ook zware straffen. Het is een schande als het levenswerk van een boerenbedrijf met 150.000 slachtkuikens in gevaar wordt gebracht door een naburige hobbykip. Verstoppen klinkt sympathiek, maar een dier in de kofferbak vervoeren betekent verslepen. Dat tast ook het dierenwelzijn op onverantwoorde manier aan.

Ruimingen zijn in de moderne tijd onacceptabel

Ruimingen zijn nooit acceptabel geweest. Het is ethisch onverantwoord om gezonde dieren te ruimen. Artikel 10 van de OIE moet worden geschrapt en ziekten moeten van de lijst af. Er zijn goede alternatieven voorhanden. Door te vaccineren of te isoleren kun je de veestapel beschermen tegen ziekte: net zoals wij onszelf vaccineren tegen ziekte.

De rol van diertransporten bij de verspreiding van dierziekten wordt overdreven

De rol van diertransporten is niet zo groot als vaak wordt gedacht. Dit beeld over diertransporten is ontstaan door incidenten. In werkelijkheid zijn er veel meer oorzaken van verspreiding van ziekten. Menselijke contacten en wilde dieren zijn een belangrijke bron van verspreiding. Diertransporten worden goed beveiligd, gereinigd en ontsmet. Dit beperkt het risico op verspreiding van dierziekten.

De sector is zelf verantwoordelijk voor de afzet van vlees van gevaccineerde dieren in het buitenland

De overheid houdt geen dieren, verkoopt geen dieren en zet geen vlees af: de sector wel, die is daarom zelf verantwoordelijk. De overheid kan maar weinig doen – bij de vogelgriep ging het om supermarkten die geen eieren wilden afnemen. Daarom moeten er goede afspraken worden gemaakt tussen ketenpartijen.

Trekvogels moeten worden afgeschoten als hiermee het risico op een pandemie wordt beperkt

Zolang de risico's van trekvogels onbekend zijn, kunnen we beter elk risico vermijden en de vogels gewoon afschieten. In het verleden zijn besmettelijke ziekten via trekvogels Nederland binnen gekomen. Als er echt een dreiging van een pandemie is, moeten we er alles aan doen om dat te voorkomen.

De beste remedie tegen uitbraken van dierziekten is reductie van de veestapel

Reduceren betekent een grotere spreiding, waardoor de infectiedruk afneemt. Bovendien is vaccinatie niet de remedie tegen alle kwalen. De enorme omvang van de wereldveestapel is de kern van het probleem.

Vanwege de grote gevolgen moeten we zelfs het kleinste risico vermijden. Eerdere uitbraken zijn veroorzaakt door het niet of te laat ophokken van pluimvee. Als het nodig is, moet de kip naar binnen. Achteraf blijkt misschien het transport de besmettingsbron, maar vooraf moet je ook andere scenario's meenemen in de risico-inventarisatie.

Hobbydierhouders worden gestraft op basis van regels die voor de industrie bedoeld zijn. Zo worden zij slachtoffer van de sector. Dat vraagt om differentiatie van beleid: verschillende regels voor hobbydierhouders en de professionele sector. Hier kan maatwerk worden toegepast. Trouwens, als je hobbydieren verstopt, haal je ze uit de populatie waardoor ze geen bedreiging meer vormen.

Ruimingen moeten mogelijk blijven als de situatie daar om vraagt. Zieke dieren mogen in elk geval worden geruimd. Dit is geen ruimen, maar euthanaseren. Ook gezonde dieren moeten bij acuut gevaar kunnen worden geruimd om de veestapel als geheel te beschermen. We willen nooit meer 11 miljoen varkens ruimen zoals bij de varkenspest – dat kan door preventief vaccineren. Maar er is geen vaccin dat altijd alle risico's uitbant.

Iedere dierenarts weet dat ziekten worden overgedragen door transporten. Invoer van vreemd vee kan een oorzaak zijn. Het bijeenbrengen van verschillende populaties brengt risico's met zich mee. De beveiliging en controle zijn onvoldoende en in het verleden zijn dierziekten meerdere malen via transporten Nederland binnengekomen.

De overheid en maatschappelijke organisaties moeten laten zien dat het bij maatschappelijk verantwoord ondernemen hoort om vlees van gevaccineerde dieren af te nemen. Vaccinatie is een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Bovendien is de overheid nodig voor kanalisatie van gevaccineerd vlees en voor de certificering richting derde landen: de sector kan dit niet alleen.

Emotie leidt tot ridicule maatregelen. De rol van trekvogels bij verspreiding van ziekten wordt overschat: afschieten helpt niet. Vluchtbewegingen van vogels nemen toe als je begint met schieten, dat is risicoverhogend. Ze komen dan bovendien in Nederland terecht – laten doorvliegen is beter. Het nut en de haalbaarheid van deze maatregel zijn zo discutabel dat het onzinnig is om er aan te beginnen.

Reductie is niet de beste remedie: dat is vaccinatie. Een populatie is epidemiologisch in evenwicht als je de kleinst mogelijke eenheid, het dier, beschermt – dit kan door vaccinatie. Er zijn meer levens gered door vaccineren dan door alle medische handelingen samen.

Maatschappelijk Café EXTRA

23 april 2007

Diergezondheid: ratio of emotie?

Schuttelaar & Partners heeft in samenwerking met het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) het Maatschappelijk Café EXTRA over het voorkomen en bestrijden van besmettelijke dierziekten georganiseerd. De resultaten van het debat zijn input voor de Nationale Agenda Diergezondheid.

Van reactief naar preventief beleid

Modernisering van het diergezondheidsbeleid is noodzakelijk. Essentieel hierbij is het vinden van alternatieven voor non-vaccinatie en grootschalige preventieve ruimingen. Vaccinatie, isolatie en reductie van de veestapel zijn mogelijke alternatieven. Daarnaast is er behoefte aan differentiatie in het diergezondheidsbeleid.

Dit zijn de belangrijkste conclusies van het Maatschappelijk Café EXTRA ‘Diergezondheid: ratio of emotie?’. Vertegenwoordigers van de veehouderij, wetenschap, dierenbelangenverenigingen, de vlees- en zuivelsector en de overheid gaven hun visie in een Lagerhuisdebat onder leiding van Gijs Weenink (Debat Academie). Verschillende belangen, ratio en emotie kwamen met elkaar in botsing. De jury, bestaande uit Alida Oppers (Ministerie van LNV) en Marcel Schuttelaar (Schuttelaar & Partners), koos de beste debater. Deze eer ging naar Henk Jan Ormel (Tweede Kamerlid CDA), vanwege zijn overtuigingskracht, humor en scherpste.

Dierziektebeleid zaak hele samenleving

Aanpassing van het beleid ten gunste van preventie is noodzakelijk, betoogt **Renée Bergkamp**, directeur-generaal van het Ministerie van LNV. Ze stelt de volgende punten voor: afschaffing van het non-vaccinatiebeleid, een brede aanpak met meerdere partijen en differentiatie van het diergezondheidsbeleid. Nederland is al een aantal jaar een van de voorvechters van afschaffing van het Europese non-vaccinatiebeleid. Verder moet preventie een prominenter rol gaan spelen in het Nederlandse dierziektebeleid. In de aanpak neemt het beperken van internationale diercontacten een belangrijke plaats in. Bergkamp pleit bovendien voor differentiatie van het diergezondheidsbeleid. Voor zowel hobbydieren als wilde dieren moet de regelgeving worden aangepast. Het dierziektebeleid is niet alleen een zaak van de agrarische sector en het Ministerie van LNV, maar van de hele samenleving, vindt Bergkamp. “Er bestaan grote spanningen tussen de verschillende belangen in de dierhouderij. Tussen het transport van dieren en diergezondheid, tussen ophokken en dierenwelzijn en tussen beleid voor wilde dieren en bedrijfsmatig gehouden dieren.”

Vaccineren, isoleren, reduceren

Het pleidooi voor afschaffing van het non-vaccinatiebeleid kan op steun rekenen van **Arjan Stegeman**, hoogleraar Gezondheidszorg Landbouwhuisdieren van de Universiteit Utrecht en dierenarts. Volgens Stegeman is vaccinatie een van de belangrijkste maatregelen om dierziekten te voorkomen, en in de jaren negentig ten onrechte uit het arsenaal gehaald. Het gevolg is dat bij een dierziekte-uitbraak grote aantallen dieren preventief geruimd worden. Dit heeft veel negatieve media-aandacht tot gevolg. “In de afgelopen tien jaar zag u op tv kadavers van koeien aan grote grijpers door de lucht zweven, shovels massaal vergaste kippen in containers storten en medewerkers van de RVV die werden ontzet door de ME. Door al deze berichten ontstaat het beeld dat het treurig is gesteld met de diergezondheid in ons land. Consumenten van dierlijke producten zou gelijk staan aan het spelen van Russische roulette en het houden van landbouwhuisdieren zou een grote bedreiging vormen voor de volksgezondheid. Dit beeld is gebaseerd op emotie: met de diergezondheid was het nooit beter gesteld dan nu.” Volgens Stegeman is vooral iets mis met de bestrijding van dierziekten. Op dit moment loopt de politiek achter op de wetenschap. De uitdaging is om van reactief naar preventief beleid te gaan. Dit kan door vaccineren, isoleren of reduceren van de veestapel. Door te vaccineren kunnen dieren met hun eigen afweersysteem een besmetting in de kiem smoren. Bij isolatie worden dieren opgesloten om contact met ziektekiemen tegen te gaan. Kiest men niet voor vaccineren of isoleren dan is reduceren van de veestapel noodzakelijk. Bij het halveren van de veestapel in de concentratiegebieden kan een

nieuwe dierziekte-uitbraak met de huidige middelen snel onder controle worden gebracht. De argumenten voor non-vaccinatie zijn achterhaald; vaccinatie is een reëel alternatief voor het huidige beleid. “Als dierenarts voel ik daar het meeste voor”, zegt Stegeman. “En als we geen grote epidemieën meer hebben, verdwijnt de media-aandacht vanzelf.”

Extensivering veestapel

Sjoerd van de Wouw, senior beleidsmedewerker van Wakker Dier, stelt dat reductie van de veestapel een belangrijk middel is om dierziekten tegen te gaan. Daarom pleit Van de Wouw voor het terugdringen van de vleesconsumptie. Zijn motto: “Rem het virus, eet geen kip.” Ook legt hij verantwoordelijkheid bij de handel en een groot deel van de politiek. Volgens van de Wouw is de houding er een van ‘the show must go on’. Hoewel de vleesproductie en het circus daaromheen de kern van het probleem vormen, wordt dit door de politiek onaangetaast gelaten. Oplossingen zijn gericht op symptoombestrijding, zonder de structuur van de sector ter discussie te stellen. Een zorgelijke ontwikkeling ziet hij in de afname van het aantal vaccinaties tegen bijvoorbeeld de ziekte van Aujeszky. Tegelijkertijd heeft de explosieve groei van de veestapel op wereldschaal tot gevolg dat dierziekte-uitbraken onbeheersbaar worden. De conclusie die Van de Wouw trekt: in een goed diergezondheidsbeleid moet je “stoppen met het onverantwoord gesleep met biggen”, de veestapel extensiveren en duidelijke afspraken maken over vaccineren.

Draagvlak voor vaccinaties

Annechien ten Have, voorzitter van de vakgroep varkenshouderij van LTO Nederland, maakt duidelijk dat gezonde dieren het vertrekpunt van elke discussie moeten zijn. Voor haar staat centraal dat uitbraken moeten worden voorkomen door preventie. Mocht er onverhoopt toch een ziekte uitbreken, dan dient deze snel te worden ingedamd door noodvaccinaties. Het devies: isoleren en vaccineren. Ten Have stelt voorop dat individuele veehouders niet de dupe mogen worden van vaccinaties. Vlees, zuivel en eieren van gevaccineerde dieren zijn van dezelfde kwaliteit als producten van niet-gevaccineerde dieren. Om dit bewustzijn te bereiken moet draagvlak voor vaccinaties worden gecreëerd. Bij retail en handel, binnen de Europese Unie en daarbuiten. Ten Have roept op tot herziening van de strenge eisen die de Europese Unie stelt aan vlees van gevaccineerde dieren. Kanalisatie brengt hoge logistieke kosten met zich mee, wat de afzet van gezonde gevaccineerde dieren extra duur maakt. Daarnaast heeft de intensieve veehouderij te kampen met negatieve beeldvorming: het beeld bestaat dat veel dierziekten daar ontstaan. Echter, extensivering van de veehouderij in Nederland is geen oplossing. “Daarmee verplaats je het probleem en dat is slecht voor het welzijn van dieren, slecht voor het welzijn van consumenten en slecht voor het welzijn van veehouders.”

1. Renée Bergkamp, directeur-generaal van het Ministerie van LNV 2. Arjan Stegeman, hoogleraar Gezondheidszorg Landbouwhuisdieren, Universiteit Utrecht 3. Sjoerd van de Wouw, senior beleidsmedewerker Wakker Dier 4. Annechien ten Have, voorzitter van de vakgroep varkenshouderij LTO Nederland 5. De beste debater: Henk Jan Ormel, Tweede Kamerlid CDA 6. Voorzitter Kees-Jaap Hin, Schuttelaar & Partners

Colofon
Redactie en vormgeving Schuttelaar & Partners
(Taco Juriaanse, Zita Bebenroth, Kees-Jaap Hin, Ivo van Willigen)

Drukwerk
PlantijnCasparie, Capelle aan den IJssel
Fotografie
Janssen en De Kievith, Rotterdam

